

Fra Danmark lyner Tordenskjold;
Hver give sig i Himlens Vold,
Og fly!

Vice-Admiral

Peder Tordenskjolds

Liv og Levnet.

Sammensat, udgivet og forlagt af E. L. Thaarup.

(Tilkjøbs, paa Børsen Nr. 2, for 24 ß.)

Kjöbenhavn.

Trykt i P. N. Jørgensens Bogtrykkeri.

Rul henover Fjeld og Bælt,
Kæmpesang om Nordens Helt!
Sjung med et Aarhundreds Røst
Heltens Navn fra Kyst til Kyst!
Tordenskjold! dit Kæmpery
Lyner stolt som Lyn i Sky —
Navn, som trodser Mulm og Grav!
Rul som Torden over Hav!

Rask han fløj paa Ørnen hvid,
Fjerde Fredrik saae hans Id:
Lystig, naar han Sværdet svang,
Lykken sang hans Sejerssang.
Hist med Hædersværd i Mund
Svømmed han som Hval i Sund;
Her gjenlød i Fjendehavn
Under Flammebrag hans Navn.

Danmark! glem ej stolte Syn!
Over Hav foer Lyn paa Lyn —
Tordner lød om Dannebrog —
Det var Tordenskjold, der slog.

Ton fra Marstrands gamle Vold,
Snilde Sagn om Tordenskjold!
Kæmpen sprang som Fisker ind —
Stod som Helt paa Borgens Tind.

Ton fra Dynekilens Havn,
Store sejersstolte Navn!
Her med Ild og Blod han skrev,
Klippeland, dit Frihedsbrev —
Norge! stolt du vidne kan:
Han har frelst sit Fædreland!
Tolvte Karl! du saae med Gru,
Tordenskjold var stor som du.

Norge! pris din Kæmpe bold!
Danmark! pris din Tordenskjold!
Sverrigs stolte Kæmpedrot,
Favn ham højt i Himmelslot!
Ven med Fjende bandt hans Krands:
Trende Riger saae hans Glands —
Navn, som trodser Mulm og Grav!
Rul som Torden over Hav!

Med disse Ord besynger Digteren Ingemann den ved sin Tapperhed og ophøjede Tænkemaade i Fædrenelandets Historie saa navnkundige Søhelt Peder Wessel, adlet under Navnet Tordenskjold, af hvis Levnetsløb denne lille Bog skal give Læseren en kort Fremstilling.

Han var født i Trondhjem i Norge den 28de Oktober 1691 af Maren Schøller, der var gift med Raadmand Johan Wessel. Disse Tordenskjolds Forældre havde 18 Børn, tolv Sønner, af hvilke Peder var den tiende, og sex Døtre. Uagtet Forældrenes smaa Indkomster til at opdrage en saa talrig Børneflok, søgte de dog efter bedste Evne at give dem en god Opdragelse og at danne dem til nyttige Medlemmer af det borgerlige Selskab. Men vor Peder svarede ikke til deres Omhu, thi i sin første Ungdom var han vild og flygtig; hvor det gjaldt om noget Dristigt og Forvovent var han paa Færde, og viste saaledes tidlig Prøver paa den Ild og det krigerske Mod, der siden i hans Ungdoms og Manddoms Alder bragte ham

Hæder og Sejer, men kun liden Lyst og Stadighed til Videnskaberne, hvortil Faderen havde bestemt ham.

For at give et Begreb om hvorledes han tænkte og handlede allerede i sit tolvte Aar, ville vi her kun anføre een af hans Drengestreger. I et Slagsmaal, hvori vor Peder var kommen med nogle af sine Kammerader, havde en Dreng taget hans Modstanderes Parti, og ej alene staaet dem bi, men ogsaa givet Wesel nogle Hug, og udskjeldt ham. Dette maatte han endelig have hævnet; men da den anden Dreng havde mange Tilhængere og desuden baade var større og stærkere end Wesel, faldt han paa at afskjære sit Haar, samt indsmøre saavel Hovedet som Øren med Olie, for at hans Modstander ej skulde faa ham fat i Haaret eller i Øren, hvilket første Gang havde været Tilfældet; derpaa tager han sit sædvanlige Vaaben, en tætsnoet Tamp, i Haanden, og da han træffer Drengen, banker han ham Skindet dygtig fuldt. Saadanne vare utallige af hans Drengestreger, hvorfor Faderen, da Hug ej kunde hjælpe, besluttede at knække hans Ærgjerrighed og Vildskab ved at sætte ham i Lære hos sin Skræder, en meget haard og haandfast Mand, hvem han i Sønnens Paahør anbefalede at holde denne strængt og ej at spare Tampen. Uagtet alle Peders Bønner, maatte han nu gribe til Sy-

naalen; men det varede da ogsaa kun meget kort. Faa Dage efter at han var kommen paa Verkstedet, befalede hans Mester ham at følge sig, for at bringe en ny Klædning i Byen. Han maatte adlyde, men da de kom paa Gaden, hvor der laa høj Sne, greb vor unge Wessel Lejligheden til i en Hast at forfærdige en stor Snebold, hvilken han dyppede i Rendestenen for at faa den bedre sammentrykket, og da han strax derpaa faaer Øje paa en anden Dreng, der kommer ham paa Siden, slaaer han sin Mester, der gik foran, med den haarde Snebold lige i Nakken, vender sig derpaa om til Drengen, der kom gaaende, og banker ham, idet han foregav, at han havde slaaet hans Mester, saa ufortrødent, at Skræderen selv tilsidst maatte hen at hjælpe den uskyldige Dreng. Dette blev nu baade første og sidste Gang han bar Klæder i Byen for denne Mester; thi strax derpaa løb han af sin Lære, og da han efter nogle Dages Forløb kom hjem til Faderen og ej alene bad meget for sig, men ogsaa lovede god Bedring, fik han Lov til at blive hjemme.

Da Kong Frederik den fjerde i Aaret 1704 kom til Trondhjem, blev den unge Peder Wessel bekjendt med Nogle af Hoffets Følge; vandt ved sin Munterhed og sit raske Væsen deres Yndest, saa at han fik Lejlighed til, da Kongen rejste hjem, at blande sig i Følget, og uden sine Forældres

Vidende komme med til Danmark. Men da man kom til Kjøbenhavn fik Piben en anden Lyd; thi hvad skulde han, den trettenaarige Dreng, uden Penge, uden Venner og Raadgivere nu tage sig for? Dog Lykken fulgte ham. Han forstod at vinde den kongelige Konfessionarius, en Nordmands, Dr. Peder Jespersens Yndest, og denne Mand tager først det forladte unge Menneske til sig som Tjener, og skaffer ham siden, paa hans ytrede Lyst om at komme til Søes, indskreven som Lærling ved Holmen (1705). Nu gjorde han en Reise til Guineakysten og derfra en til de danske Besiddelser i Vestindien, derefter atter en til Ostindien; og da han paa disse Rejser havde vist et uforsagt Mod i de haardeste Kulinger, Storme og Uvejr, den største Hurtighed i at klatre til de farligste Steder, og den ivrigste Hjælpsomhed, hvor Noden var størst, blev han, paa Vidnesbyrd herom, i Begyndelsen af Aaret 1709 indskreven som virkelig kongelig Søkadet, hvorpaa han endnu samme Aar tiltraadte en ny Reise til Ostindien.

Imidlertid udbrød Krigen mellem Danmark og Sverrig. Paa Ostindiefarerens Hjemreise, i Efteraaret 1710, fik den af et Skib, som den prajede i Søen, Efterretning derom, og den løb derfor af Forsigtighed ind til Bergen i Norge. Krigsrygtet satte Wesels fyrige Charakter i Flamme, han tænkte sig Æren af at tjene Fæ-

drenelandet og den deraf flydende Lykke, og ilede over Land til Christiania, hvor han fremstillede sig for den i Norge befalende General, Baron Løvendal, og indtog denne saaledes, at han nu i sit 19de Aar fik Snovskibet Ormen paa 4 Kanoner at føre. Med det krydsede han, borttog Fjendens Handelsskibe, foruroligede de fjendtlige Kyster, og bragte hyppig det norske Generalitet sikre Efterretninger om Fjenden.

I Aaret 1711 blev Wessel nedkaldt til Danmark, for at tjene paa Fregatten Postillionen under Kaptain-Lieutnant Rostgaard, og, til Belønning for sin hidtil udviste Kjækhed, udnævnt til Sekondlieutnant. Han brændte imidlertid af Begjærlighed efter at vise sig, hvilket han ikke kunde, saaledes som han ønskede det, under en anden Anfører, og søgte derfor Lejlighed til at forestille dette for sin Velynder, General Løvendal, samt anmode ham om, igjen at maatte betroes hans forrige Snov. Denne Begjæring tilstodes ham, og da han nu ved Flid og Hurtighed søgte at udrette hvad der befaledes ham, og ved Mod og Kjækhed gjorde Fjenden al mulig Skade, tog man ikke i Betænkning Aaret efter (1712), at betro ham Fregatten Løvendals Galej paa 18 Kanoner.

Istedenfor Baron Løvendal fik Generallieutnant Hausmann Befalingen i Norge. Han ag-

tede allerede Wesel, som herefter skulde modtage sine Ordre af ham. Indholdet af den første, der gaves ham (den 2den Maj), var at han nøje skulde give Agt paa Fjendens Foretagender, ved alle Leiligheder gjøre ham Afbræk, og, naar det blev ham befalet, beskytte de Handlende. For at have desto større Frihed, skulde han alene staa Generalen til Ansvar. En Snov Neptunus skulde staa under hans Befaling paa dette Krydstog, og han maatte selv vælge, hvilken Lieutnant han vilde have til at føre samme. Alt Bevis paa den Tillid, man havde til ham, og Alt Tønder til den Nidkjærhed for Konge og Fædreneland, som brændte i hans Bryst. Sidst i Maaneden tog han en svensk Kaperhukkert, som, da den var mere letseilende end Neptunus, blev i sammes Sted overdraget ham, og fik Navnet det norske Vaaben.

Det kan ikke være vor Hensigt her at anføre alle de Krydstog, Wesel gjorde, alle de Priser, han tog, alle de Storme han udstod, men kun saadanne Bedrifter, hvor han paa en udmærket Maade viste Prøver paa det Mod, den Tapperhed, Snildhed, Højmodighed og Menneskekjærlighed, hvormed han gjorde sig frygtet af Fjenden, erhværvede sig Kongens Naade, retsindige Medborgeres Agtelse og Kjærlighed, og Tid efter anden steg paa Ærens Trappe.

I Sommeren 1712 blev han brugt til at krydse i Østersøen, for at spejde. Samme Aar den 29de September var han med at ødelægge den imellem Vitmund og Tornebusken liggende fiendtlige Transport-Flaade, af hvilken omtrent et hundrede Skibe, ladte med Krudt, Proviant og Mundering m. m. bleve tagne, dreevne paa Grund, eller opbrændte. Midt i Arbejdet seer han tvende store Skibe af Fjendens Flaade agter ud. Uden at oppebie nogen Hjælp, sætter han efter disse tvende Krigsskibe, indhenter og angriber dem, ja søger, uagtet de forsvarede sig tappert, at entre det ene, hvorpaa alt var i Forvirring. Men en tredie Fregat paa tredive Kanoner kom til og nødte ham til at afstaa herfra, og da denne sidste nu angreb ham, blev den saaledes medtagen, at den, ligesaavel som Wesel, maatte være glad ved at slippe taalelig derfra. For denne sin Tapperhed blev han den 14de Oktober udnævnt til Kaptain-Lieutnant.

Intet formaaede at indjage Wesel Frygt. Et Bevis herpaa gav han blandt andet i Aaret 1714. Han fik nemlig den 5te Marts Befaling, at gaa ind under den svenske Val, for at indhente Kundskab om Tilstanden i Skaane. Han krydsede en Tid lang i Søen; men da han ei derved fik de Underretninger, han ønskede, lagde han ind til Torrekov i Skaane, kastede sit An-

ker, og lod sig sætte i Land. Han tog ikke mere end ti Mand med sig; thi han ventede der ingen fjendtlige Krigsfolk. Men han tænkte feil. Nogle Dragoner holdt just samme Tid i en Gaard ved Strandsiden, og da de saae ham stige i Land, satte de sig i Skjul bag Husene, for at give ham Tid til at komme dem nær. Wesel gik frem med sine Folk uden at gjøre sig Betænkning; men saasnart de svenske Dragoner saae ham saa nær, som de ønskede, gave de Hestene Sporene og rede til. Matroserne bleve bange, og, uagtet han raabte til dem, at de skulde blive og sætte sig til Modværge, løb de dog tilbage og kastede sig i Chaluppen. Wesel, som nu var ene tilbage, maatte da ogsaa, imod sin Natur, vende sig og søge Flugten; men inden han naaede Strandbredden, indhentede tre af de svenske Dragoner ham, red ham forbi, stillede sig imellem Vandet og ham, og raabte, at han skulde give sig fangen. Wesel, som stod med Kaarden i Haanden, sagde: Ja, han vilde overgive sig; den mellemste af Dragonerne red frem, for at tage imod hans Kaarde; men i det samme hug Wesel ham over Haanden: „Den Gang ej!“ raabte han; og i samme Øieblik sprang han midt imellem de tvende andre Dragoner, kastede sig i Stranden, tog Kaarden i Munden og svømmede ud til Chaluppen. De svenske Dragoner satte vel ud efter ham saa langt som

de kunde, men han var dem for hurtig, og da de ej havde Skydegevær hos sig, undgik han med Livet.

Samme Aar den 28de Decbr. udnævntes Vessel til Kaptain, hvilket, som man kan tænke sig, ikke skete uden foregaaende ny Beviser paa Mod og Tapperhed. I Sommerens Løb krydsede han nemlig i Farvandet om Bergen, for at sikre Nordlandsfareren for Optagelse af Svenskerne. Her mødte han den 26de Juli uden for Nærsket en svensk Fregat paa 28 Kanoner, der førte engelsk Flag. Vessel, som førte hollandsk Flag tvivlede om, at det var en Engelsmand, og lod derfor alt gjøre færdig til en Kamp. Da den fremmede Fregat var kommen ham forbi, skjød den tvende skarpe Skud efter ham. Han var nu overbeviist om, at det var en Fjende, og hejsede derfor, idet han løste nogle Kanonskud, sit danske Flag. Den anden, stolende paa sin Overmagt, strøg nu ogsaa sit engelske Flag og satte svensk Gjøs til, i det han gav Løvendals Galej det glatte Lag. Nu opstod en overordentlig Træfning, der varede fra Kl. 6 om Eftermiddagen til Kl. 10 om Aftenen. Omsider satte Fjenden Sejl til for at flygte, hvilket forsøgede de danske Matrosers Mod, og da Vessel ikke var den Mand, der søgte at dæmpe Modet, saa lod han sætte Sejl til for at indhente Fjenden. Dette lykkedes

ham ogsaa, og en levende Ild, der først ved Nattens Mørke blev afbrudt, vedvarede nu i næsten to Timer. Næste Morgen Kl. 6 stødte de atter sammen. En frygtelig Kamp begyndte igjen, og først da Konstablen ud paa Eftermiddagen tilkjendegav Vessel, at Krudtet næsten var opbrugt, bestemte han sig til at lade Fjenden fly. Dog førend de skiltes ad, sendte han en Trompeter om Bord til den fjendtlige Kaptain, og lod ham blandt andet bevidne sin Højagtelse, fordi han havde slaaet fra sig, som en brav Sømand. Af de Beretninger, som Vessel herom aflagde paa behørige Steder, toge hans Misundere *) Anledning til at

*) Af saadanne havde han, som man kan tænke sig, ikke faa, men sligt agtede han kun lidet. Som Exempel herpaa ville vi anføre følgende: Da Vessel engang havde faaet Ordre at gaa til Norge, kom han til Hove for at tage Afsked, kort førend han skulde gaa ombord. Medens Kongen spiste, stod han længe bag hans Stol, og talte med ham. Da Vessel lod sig forstaa med, at Vinden var god, ønskede Kongen ham særdeles mild og naadig en lykkelig Reise, hvorpaa Vessel gik fornøjet ud. Noget efter, da Kongen alt var staaet op fra Taffelet, kommer Vessel tilbage, og da Kongen saa uventet seer ham træde frem igjen, spørger han: "Hvad godt nu! Vi meente I alt var borte!" hvorpaa Vessel svarede: "Førend jeg reiste, har jeg vildet lade Deres Majestæt have den Naade for mig, at anbefale mig til Grev Kallenberg, thi ellers taler han

afmale ham som en Vovehals, ja udvirkede endog Ordre til, at han blev nedkaldt fra Norge for at sættes under en Krigsret. Sofiskalen angreb ham stærkt, men Vessel svarede saaledes for sig, at Dommen faldt ud til hans Fordel, i det man erkjendte, at han havde forholdt sig som en brav Sømand, og sørgtet for sin Konges Ære. Desuden lod Kongen, Frederik den 4de, som af Gyldenløve var underrettet om alt, Vessel kalde til sig, og bevidnede ham i en talrig Forsamling sin Tilfredshed med, at han havde holdt sig saa brav.

I Aaret 1715 holdtes den 24 April et Søslag ved Kolberg Hede imellem en dansk Flaade under Admiral Gabel's Kommando, og en svensk under Schoutbynacht Vachtmeister. Foruden at Vessel holdt sig kjækt i Kampen, havde han den Ære at hindre en svensk Fregat, den hvide Ørn, paa 30 Kanoner, fra at undvige, da den søgte at tage Flugten gjennem lille Belt, og da den satte paa Grund, at redde baade den og fire andre Skibe til sin Konges Tjeneste. Da

---

saa meget Ondt om mig, medens jeg er borte, at jeg vidst nok faaer en Ulykke, naar jeg kommer hjem igjen." — "Naa! Naa! gaa kun!" svarede Kongen smilende, thi Grev Kallenberg var nærværende, "Vi skal nok forsvare Eder!"

den hvide Ørn var istandsat blev den, som større end Løvendals Galej, ham anbetroet.

I December 1715 under Stralsunds Belejring af Danske, Brandenburgere og Sachser, laa Vesel udenfor og agtede paa, at intet Fartøj skulde komme ind til Byen. En Postjagt med vigtige Brevskaber og tvende betydelige Priser, ladte med Krigsfornødenheder for Besætningen i den belejrede Stad, faldt i hans Hænder. Efter at have bragt dem til Kjøbenhavn, fik han Tilladelse til at reise til Stralsund, for mund lig at berette Kongen sine sidste Prisers Opbringelse. Kongen viste sig særdeles naadig, roste hans hidtil udviste Mod og Tapperhed, og ophøjede ham til Belønning derfor i Adelstanden med Navnet Tordenskjold. Adelsbrevet blev udstedt den 24 Febr. 1716, og ligesom en af de fire Dele, hvori hans Vaabenskjold er delt, viser Lynstraaler i blaa Grund, saaledes viser en anden i rød Grund en hvid Ørn med udstrakte Vinger, til Erindring om hin erobrede Fregat.

Tordenskjold havde ikke ventet, end mindre søgt om denne høje Naade. Som Sømand fra Ungdommen af havde han ikke lært Hofsproget, og nu var desuden hans Glæde saa stor over denne uformodentlige Lykke, at da han nød den Naade, at kysse Kongens Haand og takke derfor, bandede han tillige paa, at han med sine Kano-

ner saaledes skulde tordne for Fjendernes Øren, hvor han mødte dem, at de skulde sige, at hans Konge ej havde skjænket ham dette ny Navn forgjæves. *)

Da den svenske Kong Karl den tolvte i Aaret 1716 vilde gjøre et Hovedangreb paa Norge, hørte det til Planen, at en stor Transportflaade skulde gjøres færdig i Gothenborg, for at bringe ham Kanoner, Kugler og Krudt, samt Fødevarer ind i Dynekilen, en nordligere Havn, hvorfra han da letteligen kunde faa sig tilbragt det fornødne Krigsmaterial. Stor var den Fare, som truede Norge. Frederikshald var indespærret og ikkun for faa Uger forsynet med Proviant, og den svenske Konge ventede kun paa sin Transportflaade, for at see sit Anslag udført, Frederikshald betvunget og Norge erobret. Admiral Gabel, som da laa under de norske Kyster med endel svære Krigsskibe, og intet kunde udrette mod de Svenske, da disses Flaade, som bestod af Stykpramme, Galejer og andre mindre Skibe, holdt sig inde imellem Skjærene: sendte Brev til Kjø-

*) Hos Beboerne langs Kattegattets og Nordsøens svenske Kyster var han, som bekjendt, saa frygtet, at man brugte hans Navn til at kyse Børn med. "Tier Du ikke stille, saa kommer Tordenskjold," sagde de.

benhavn om Faren, og begjærede Hjælp af en Skytpram, for med den og de norske Galejer at faa hin svenske Flaade enten ødelagt, eller i det mindste hindret fra at komme til Bestemmelsen. Tordenskjold laa den Tid paa Kjøbenhavns Rhed. Han fik strax Befaling at tage to Fregatter, to Skytpramme og nogle Galejer under sin Anførsel, og forføje sig til Norge; der skulde han lægge sig uden for Dynekilen, derfra mælde sin Ankomst for Gabel, og imidlertid bruge Overlæg og Mandighed, i hvad der kunde møde. Tordenskjold lettede Anker den 2den Juli, og forføjede sig med første føjelige Vind til sin Post. Paa Vejen opsnappede han nogle svenske Fiskere, som bekræftede Tidenden om den svenske Flaade, og lagde til, at den allerede laa i Havnen Dynekilen, henved 50 Sejlere stærk, ladet med Kanoner og andet Krigstilbehør, samt at Officererne havde Lystighed dels ved et Bryllup i Byen, dels hos den svenske Schoutbynacht Strømstjerna. Tordenskjold som syntes, at her intet Øjeblik var at forsømme, og at de Svenske fik for lang Tid, ifald han skulde afvente Hjælp fra Gabel, gav derfor Tegn til sine Skibe at følge sig, styrede lige ind i Dynekilen, kom der i Dagbrækningen, og gjorde alting færdigt til Slag. Mundingen af Havnen var forsvaret af et Batteri, opkastet paa en Ø, hvorpaa de Svenske havde plantet Kanoner; paa begge

Sider langs med Indløbet stode svenske Soldater saa nær Strandsiderne, at de kunde lange Skibene med Skud af smaa Geværer; den svenske Flaade laa oppe i Havnen i Orden, og var vel udrustet. Saasnart derfor Tordenskjold gjorde Mine til Angreb, mødte ham en uophørlig Ild fra alle Kanter. Men han havde besluttet at slaa og vinde, og det maatte fuldføres. Sit eget Skib satte han da i Spidsen, lod fyre igjen med hurtige Skud, og gik nærmere og nærmere op i Havnen. Slaget begyndte Kl. 8 om Morgenen; det vedvarede uophørlig til Kl. 3 om Eftermiddagen; men da saae Helten Frugten af sin Hurtighed og sit Arbejde. Da havde han erobret Batteriet, og var Herre i Havnen. Alle de svenske Skibe vare enten opbrændte, eller sænkede, eller satte paa Grund. Mandskabet var flygtet op paa Landet, og søgte kun at forsvare de Skibe, de havde sat paa Grund. Men ogsaa dette var forgjæves; Tordenskjold, som havde vidst at sejre, vidste nu og at benytte Sejeren. Han foer om i Havnen fra et Skib til et andet, lod slukke dem, som allerede vare antændte, og trække dem af Grund, der vare landsatte. Denne herlige Sejer bør i det hele tilskrives Tordenskjold, der var Sjælen i Foretagendet, men en Grip, en Tønder, kort enhver af hans Underhavende bidrog ogsaa sit til Sejeren. Enhver passede paa sin

Post, og arbejdede medens Kuglerne fløj dem om Ørene fra Strandbredden af; de agtede det ej, men bleve ved at arbejde, saa at hen paa Natten gik Tordenskjold ud af Dynekilen igjen med 30 erobrede Skibe, alle vel ladede, og ankrede Dagen efter under Mags. De andre Skibe af Transportflaaden vare enten opbrændte eller sunkne i Sænk, næppe blev der en Baad tilbage i Havnen. Sejerens vigtige Følge var, at Kong Karl den tolvte, da han Dagen derefter fik Underretning om samme, bestemte sig til i største Hast at trække sig ud af Norge, for at bringe sin Hær i Sikkerhed, og beskytte sine Baade mod Indfald af de Danske.

Tordenskjold overbragte selv Tidenden om Sejeren til Kjøbenhavn. Forfremmelse til Kommandør af Søetaten, en Guldmedaille at bære i et blaat Baand og andre Beviser paa kongelig Naade blev hans Løn, ligesom ogsaa enhver, der havde haft Del i Sejeren, blev, paa den tapre og retskafne Anførers Forestilling, af Kongen belønnet.

Paa sin Tilbagerejse til Norge, fratog han en svensk Fregat for danske Smakker, som den havde taget; og gik siden med 16 Mand i sin Chaluppe ind i en svensk Havn, hvor han erobrede en Hukkert paa 8 Kanoner og 36 Mand,

og tillige opbrændte en Krejert, da han ikke kunde føre den med sig.

Da han igjen kom til Kjøbenhavn, gav han et nyt Bevis paa den Hurtighed, der foruden hans øvrige Krigeregenskaber, udmærkede ham. Kongen ytrede en Dag ved sit Taffel, at han ønskede at vide de svenske Stænders Tanker om deres Stilling. Tordenskjold, som hørte dette, gik med sin Chaluppe, som han bemandede med 16 kjække, og unge Frivillige, over til den svenske Kyst. Her gik han med 10 Mand et Stykke op i Landet til en Landsby, hvor der var Bryllup, overrumplede dem i Brudehuset, og bortførte Brudgom, Præst, og en Officer, som havde Strandvagt. Med dette Bytte kom han tilbage til Kjøbenhavn om Aftenen medens Kongen sad ved Aftentaflet, fremstillede sine Fanger for Kongen, som overraskedes ved at see et ytret Ønske opfyldt. Bonden blev den følgende Dag med rige Foræringer sendt tilbage til sin Brud; Præsten nogle Dage sildigere, efter ogsaa at have nydt Beviser paa Gjæstfrihed. Officeren blev tilbudt dansk Tjeneste, men han foretrak sit Fædrenelands, og blev ligeledes sendt tilbage.

Den 14de November s. A. blev ved en kongelig Kabinets Ordre den øverste Befaling over Krigsskibene i Nordsøen overdragen Tordenskjold. Han reiste altsaa til Norge for at modtage den

ham betroede Flaade, som bestod af 3 Orlogsskibe, 6 Fregatter, 1 Hukkert, 2 Pramme, foruden Svaner, Galejer og andre mindre bevæbnede Fartøjer. Med Iver søgte han nu at gjøre saadanne Anstalter, at han strax i det følgende Aar kunde vise sin Virksomhed. I Aaret 1717 begyndte hans Krydstog og vare ikke forgjæves. En Ordre til en Krydser viser et Træk af Heltens Tænkemaade, da han blandt andet befaler, "ej at tillade Nogen at fratage Indvaanerne langs Skjærgaarden (eller de fjendtlige Beboere) det Mindste, men dem paa en høflig Maade begegne."

I Juli samme Aar skete et Angreb paa Strømstad. Den svenske Konge, Karl den tolvte, som vilde gjøre et nyt stærkt Angreb paa Norge, lod Fæstningsverker anlægge ved Strømstad, for at have Magasiner nær ved de norske Grændser, og en sikker Havn for sine Skibe. At hindre disse Planers Udførelse i deres Begyndelse var vigtigt, og herfor blev Tordenskjolds Iver varm. Hans Foretagender i denne Henseende, vare uheldige. Han blev nødt til at vige; af Skibe mistede han ingen, ikke engang en Baad, men han havde 96 Døde, og 246 saarede. Selv blev han saaret, den eneste Gang i alle sine Søslag. Man dadlede dette Foretagende som forhovent, og den øverste Befaling over Eskadren i Nordsøen overdroges en anden. Tordenskjold fik Ordre at

gaa til Kjøbenhavn. For at komme desto hurtigere afsted, satte han sig da paa en liden Prishukkert, som han kort før havde taget fra Svensken, og gav sig paa Rejsen. Hukkerten førte kun to smaa Kanoner, og Mandskabet bestod kun af 22 Mand, hvoraf dog kun 8 vare søvante Skibsfolk. Da han kom imellem Vindø og Varbjerg, satte en svensk Fregat paa 16 Kanoner ud imod ham. Tordenskjold, som ej var vant at fly, fandt dog her, at det vilde være ham raadeligst, og satte Sejl til, for at undgaa Strid med sin Overmand. Men Fregatten satte efter, og halede ham snart ind. Da Tordenskjold nu mærkede, at der var intet andet for, end enten at slaaes eller overgive sig, betænkte han sig ikke længe paa at vælge det første. Han lod begge sine Kanoner stille paa den ene Side af Hukkerten, delte Vaaben ud til Mandskabet, tog selv nogle af sine bedste Geværer, og satte sine to Tjenere ved sin Side, som ej skulde gjøre andet end lade og række ham Geværerne; og i den Stilling tog han imod sin Fjende. Ved det første Lag, Fregatten gav ham, blev en af hans Folk skudt, og en anden var i Dødsfare. Tordenskjold lod fyre igjen af sine to Kanoner og Haandgeværerne; men den svenske Kaptain ansaae det for saa ubetydeligt, at han lod raabe over: at de skulde kun stryge Flaget og give sig. Tordenskjold raabte tilbage: "at

han maatte vide, det var Tordenskjold selv, han havde med at bestille, og at han ej lod sig tage saa let. Var han en ærlig svensk Officer, skulde han komme og lægge om Borde med ham, og kunde han da tage ham, vilde han holde ham for den bedste Officer i Sverrig." Kaptainen lod ham atter give et glat Lag, og gjorde derpaa en Tidlang adskillige Vendinger, for at komme ham paa Siden, men Tordenskjold vidste at sno sig saa vel, at Fjenden ej kunde naa sin Hensigt. Imidlertid bleve de ved at skyde paa hinanden, og mange af det svenske Mandskab faldt for Tordenskjolds Riffelkugler. Tilsidst blev Tovverket og det øvrige Redskab paa Hukkerten saa forskudt, at den ej saae ud til at holde sig længer. Kaptainen ansaae den nu som allerede erobret, svingede sin Hat, og raabte: at han ønskede sig til Lykke med, at kunne bringe Tordenskjold til Gothenborg. "Nej," raabte Tordenskjold tilbage, "hverken skal Du eller nogen Svensk bringe mig til Gothenborg." I samme Øieblik sigtede han paa Kaptainen, skjød og traf. I det han saa ham falde, lod han Pauker og Trompeter høre under et almindeligt Frydeskrig. Mandskabet paa Fregatten blev forskrækket og troede Tordenskjold uovervindelig. De drejede strax af, og gik bort. Tordenskjold havde Lyst til at sætte efter dem, men Mandskabet var trætt, Hukkerten ilde tilredt;

han maatte derfor sørge for sig selv, og see til, hvorledes han kunde fortsætte sin Rejse. — I Slaget manglede han Kugler og Skraa; men han var ikke raadvild: han lod skjære engelsk Tin i Skraa, og lagde for Kanonerne.

Tordenskjold ilede nu til Kjøbenhavn, blev ikke vel modtaget af Kongen, som alvorlig sagde ham, at det strømstadske Angreb var uden Raison. Dog Omstændighederne bleve undersøgte, og Processen faldt ud til hans Ære.

I Slutningen af Aaret 1718 da Karl den tolvtes sidste Anslag mod Norge var blevet bekjendt i Kjøbenhavn, fik Tordenskjold Ordre til at bringe 3500 Mand til Norges Forstærkning. Da han kom til Norge, fik han i Mos den Tidende, at Karl den tolvte for faa Dage siden var skudt for Frederikshald og at den største Del af de Svenske allerede vare dragne tilbage. Den hurtige Tordenskjold gjorde Segl fra Norge den 24de Decbr. og kastede den 28de om Aftenen Kl. 10 Anker paa Kjøbenhavns Rhed, ilede til Slottet og bragte Kongen den vigtige Tidende. Et Par Dage derefter, nemlig Aarets sidste Dag, fik han Bestalling som Schoutbynacht.

Med Karl den tolvtes Død var dog Krigsluen i Norden ej udslukt. Tordenskjold fik endnu Lejlighed til Krigsbedrifter. Den 4de April 1719 lettede han med 4 Orlogsskibe og en Fregat Au-

ker. Medens Udrustningen skete, antog man, at den gjaldt Østersøen, men en forseglet Ordre, som Tordenskjold fik den Morgen, han gik under Seil, bød ham at gaa til Kattegattet, og naar han kom paa Højden af Læsø, da at bryde en anden indlagt Ordre, som bød ham at indesperre Gothenborgs Havn. Den 7de April om Aftenen ankrede han paa Fjorden ved Kastellet Ny-Elfsborg. Det var hel uventet for Fjenden, og han fik strax erobret 4 Fartøjer, der laa i største Sikkerhed paa Elfsborgs Rhed; blandt dem var et Krudtskib og en Kaperskonnert; ligeledes fik han ogsaa siden flere Skibe, der søgte Havnen uden at forestille sig, at han laa der. Det var en vanskelig Stilling, han her fik, nemlig at indeslutte et vidtløftigt Havnedistrikt, hvori laa den betydeligste Del af den svenske Somagt; ligesom ogsaa at afskjære alt Samkvem imellem Gothenborg og Marstrand. Sidst i Maj fik han Forstærkning af Krigsfartøjer, og atter i Juni blev han end ydermere forstærket med 2 Orlogsskibe, 2 Pramme, 1 Fregat og alt Slags Krigsmaterial. Tiden benyttede han imidlertid paa det Bedste, ved at gjøre Fjenden al mulig Afbræk, ved at spejde og ved at hindre adspredte fjendtlige Skibes Forening. Byen Marstrand ligger meget bekvemt for Søfarende paa en liden Ø. Til dens Havn ere tvende Indløb, som forsvaredes af Batterier.

Fæstningen Karlsten, beliggende adskilt fra Byen paa en høj Klippe, kan bestryge baade By og Havn. Tordenskjolds Anslag var at erobre Byen, de paa Reden liggende fiendtlige Skibe, og Fæstningen; og det lykkedes ham ved en vel anlagt Plan, ved Tapperhed, og tildels ved Krigslist, at faa Anslaget udført paa faa Dage. De Oplysninger han, ved Andres Udspørgning, havde erhværvet, skaffede han sig større Vished om, og erhværvede sig selv end flere, i det han forklædt som en svensk Fisker — (Svensk talede han fuldkommen vel) — faldbød Fisk meget dyrt, for desto bedre at finde Lejlighed til at udspørge Alt. Hans Anslag bestyrkedes ikke lidet derved, at Kong Frederik den 4de var i de Dage fra Norge over Grændserne rykket ind i Bahuslehn og tog sit Hovedkvarter i Strømstad, hvorfra Tordenskjold da kunde vente Undsætning til Lands, ligesom han var vis paa Undsætning til Søes, naar Vinden vilde føje sig. Fra Ko-Øen, en lige over for Marstrand liggende Ø, tog nu Tordenskjold med samtlige Officerer Marstrands By og Havn i Øjesyn, i en Chaluppe undersøgte de Adgangen til Havnen; Styrmændene maatte lodde Farvandet, og da Tordenskjold nu ved et samlet Krigsraad havde undersøgt Alt, fandt Man, at hans Anslag kunde udføres. Den 21 Juli gik han i Land paa Ko-Øen med 6 til 700 Mand, for at anlægge

et Batteri; og uagtet Fjendens heftige Skydning baade fra Fæstning og Skibe, var han den 23de færdig til Lands og Vands med at udføre sit Forehavende, og denne Dag blev sejerrig for ham. De fjendtlige Fartøjer, som hidtil havde beskudt ham, bleve nu strax drevne tilbage. Han indsaae, at han letteligen kunde skyde Ild i alle Skibene i Havnen; men bedre var det, at blive Mester af dem uden at ødelægge dem.

Den 23de Juli om Morgenen Kl. 7 afsendte han en Kaptainlieutnant Ployart i en Chaluppe med hvidt Flag ind til Byen, med Ordre at forestille Kommandanten og de fornemste Sø-Officerer, at om de uden videre vilde overgive Tordenskjold de tre Orlogsskibe og de tre Galeaser, der laa inde i Havnen, og som de selv saae, de ikke kunde forsvare imod ham, vilde han skaane Byen. Svaret var, at de agtede at forsvare sig og opfylde deres Pligter. Tordenskjold, som vendede saadant Svar, havde, medens Ployart var borte med Opfordringen, ladet gjøre Alting klar til Landgang; og da Svaret kom, blev Landgang, Angreb paa Batterier og de fjendtlige Skibe iverksat; Sejer var vunden inden Aften. Fem Batterier vare erobrede, Fjenden havde mistet 16 Fartøjer, af hvilke 4 Orlogsskibe og 6 andre bevæbnede Fartøjer vare sænkede, 1 Orlogsskib, en Fregat og tre andre Fartøjer bleve erobrede, en Ga-

lej opbrændt, og et Antal af i alt 479 Kanoner dels nedsjunkne, og dels erobrede. Byen Marstrand havde Tordenskjold selv bemægtiget sig, og i samme vare nogle vel forsynede Proviant-Magasiner vundne. Tordenskjold havde 20 Mand døde og saarede.

Nu gjaldt det om at faa Fæstningen Karlsten, og om muligt at fri Byen fra Ødelæggelse. Kommandanten paa Fæstningen, der havde besluttet at forsvare sig til det yderste, stillede sine Kanoner mod Byen og gav stærk Ild, for at drive de Danske ud. Marstrands Borgere kom derved i dobbelt Nød; de havde Fjender i Byen, og bleve paa samme Tid beskudte fra deres egen Fæstning. Skræk og Jammer udbredte sig da overalt; de løbe forvildede omkring, for at redde det bedste af deres Gods og Bohave; de flyttede fra Sted til andet; men ingensteds i Byen troede de sig sikre, og ingensteds vare de det. Tordenskjolds Menneskekjærlighed kunde ej tillade dette; han gav derfor strænge Befaling til sine Folk, at Ingen maatte understaa sig til at tage det allermindste bort af hvad der tilhørte Borgerne. Dette beroligede dem noget. Siden efter, da han havde i Sinde at gjøre et Hovedangreb paa Fæstningen, og Kommandanten havde ladet sig mærke med, at saasnart det skete, vilde han tænde Byen i Brand paa forskjellige Kanter, tillod Tordenskjold Bor-

gerne at føre deres Gods over til Kloverøen, en Holm ude i Havnen. Han gav dem selv Baade og Folk til at bringe det derover; ja han skrev endog til Kommandanten, lod ham vide, hvad Tid og hvorhen denne Flytning skulde skee, og bad ham, at han imidlertid vilde holde op at syre, i det mindste paa den Kant. Saaledes udøvede Tordenskjold midt i Belejringens Bulder de ædleste og menneskekjærligste Gjerninger, og forsømte dog ikke i alle Maader at opfylde sin Pligt mod Konge og Fødeland.

Da han kun havde faa Folk hos sig, og disse maatte fordeles paa 3 Steder, lod han den 24de Juli en Beretning afgaa til Kongen, om hvad han havde udvirket, og udbad sig en Forstærkning af 1000 Mand, da han saa inden tre Uger forpligtigede sig til at være Mester af Fæstningen. Dette sidste lykkedes inden tre Dage, og uden Forstærkning. Den 25de Juli skrev Tordenskjold til Kommandanten paa Fæstningen og lod ham vide, at det var hans Alvor, at indtage den; at han havde Folk nok dertil, og ventede snart Undsætning af en hel Armee. Han forestillede ham derfor, hvor umuligt det altsaa vilde blive ham, at holde Fæstningen længe; og bad ham, at han ligesaavel først som sidst vilde overgive den, paa det at Byen ej skulde blive lagt i Aske. Hertil lagde han dette: at vilde Kommandanten udsende

en Officer, for at see hans Folk og de Foranstaltninger, han havde gjort, da skulde han erfare, at det forholdt sig saaledes, som han havde skrevet. Dette sidste skrev Tordenskjold maaske kun, for at gjøre ham desmere godtroende; men Kommandanten tog ham paa Ordet, og sendte en Søkaptain ned, for at besee Mandskabet. Saasnart han foreviste sin Fuldmagt, svarede Tordenskjold strax, at det skulde skee; og befalede i hans Paahør, at alt Mandskabet skulde stilles op i Gaderne. Medens de bleve opstillede, tog Tordenskjold Kaptainen ind med sig, og gav ham god Frokost. Derpaa gik de ud sammen, og besaae Mandskabet. Men Tordenskjold havde ladet det opstille saaledes, at efterhaanden, som de gik forbi, trak de af Folkene, som allerede vare seete, sig uformærkt om i en anden Gade, stillede sig der op paa ny, og angaves for andre end de forrige. Kaptainen, som var omringet af de danske Officerer, der uafladelig holdt ham med Snak, tog ej saa nøje Kjendemærke paa Folket, men lod sig blænde, og ansaae dem for langt talrigere end de vare. Da han kom tilbage til Fæstningen blev derfor et Krigsraad holdt; den følgende Nat lod Tordenskjold Bomber spille stærkt paa Fæstningen. Et Krudtmagasin gik i Luften; Alt opfyldtes med Forskrækkelse; en Enke i Byen, som Kommandanten havde megen Godhed for, og som Torden-

skjold havde vidst at vinde, hjalp vel ogsaa til, i Forbindelse med hans Families Skrig, at bevæge Kommandanten; kort alt samlet bragte ham til at tænke paa Overgivelse. Om Morgenen den 26de Juli Kl. 6 kaldte Kommandanten atter Krigsraad sammen; man overvejede, hvilke fordelagtige Kapitulations-Punkter man kunde udtænke, og Slutningen blev, at naar Tordenskjold vilde tilstaa dem fri Afmarsch, var det bedst at overgive ham Fæstningen. Imidlertid fløj de Danskes Bomber uophørligen saavel fra Ko-Den, som fra Skibene. Kl. 10 hørte Fæstningen op at skyde. Hin svenske Kaptain kom anden Gang til Tordenskjold og bragte de opsatte Kapitulations Punkter; Tordenskjold tilstod dem med en Glæde, som han vel vidste at skjule. Da han af Naturen var hurtig i alle sine Handlinger, og en stor Hader af alle Opsættelser, og da han var saare begjerlig efter Sejren, saa vilde han ej tilstaa Kommandanten længere Tid end 3 til 4 Timer, inden hvilken han skulde være rykket ud af Fæstningen. Da Klokken om Eftermiddagen var slaaet 3, og Kommandanten endnu ikke var uddragen, blev Tordenskjold utaalmodig og drog med 100 Soldater lige op for Fæstningens liden Port eller Laage. Han banker paa, oplukkes inden fra og gaaer med Kaarden i Haanden lige ind i Fæstningen uden for Kommandantens Hus, hvor han

raabte: „Hvad Djævelen noler I efter? hvi bier I med at trække ud? Ved I ej, at Tiden er forløben efter Kapitulationen?“ — Saaledes vidste han ved Kjækhed at forfærde; og Kommandanten med Besætningen rykkede strax ud af Fæstningen. Den 23de og 26de Juli 1719 vare da to glimrende Dage for vor Sohelt.

Hans Lykke udbredte Bestyrtelse blandt de Svenske; og han troede, ved at benytte sig deraf, maaskee ogsaa at kunne i den første Skræk borttage Ny-Elfsborg; han begav sig did med nogle Skibe, men det lykkedes ham ikke; og da han, efter forgjæves at have her anvendt Kræfter, fik Tidende om at Kong Frederik d. 4de vilde komme til Marstrand, skyndte han sig tilbage.

Kongen ankom den 17de August til Marstrand, ophøjede Tordenskjold strax, ved at see ham, til Vice-Admiral, og forærede ham sit med Diamanter rigeligen besatte Portræt, til at bære paa Brystet. Medailler af Guld og Sølv bleve slagne til Minde om Marstrands Erobring, og uddelte blandt Officererne at bæres paa Brystet. Anførernes vare af Guld; Tordenskjolds af dobbelt saa stor Vægt som de Andres, eller til 64 Dukater. Ved Taflet, som af Tordenskjold var foranstaltet for Monarken i den forrige Kommandants Vaaning, blev indbragt to med Oliefarver malede Stykker, af Lieutnant Grotschilling, der

hørte til de tjekke Officerer, som Tordenskjold havde; det ene forestillede Angrebet paa Marstrand, det andet sammes Erobring. Samme Dag gav Kongen en af Tordenskjolds Brødre et godt ledigt Præstekald i Norge; hin Enke blev af Kongen tillagt en aarlig Pension. Den svenske Kommandant var af Tordenskjold lovet, naar han vilde gaa til Danmark, den bedste Anbefaling hos Kongen; men han mente, at han ikke havde noget at frygte i Sverrig; hvad han havde gjort var skeet efter Krigsraad, og af Nødvendighed. Han forblev i Sverrig, blev draget for en Krigsret, dømt fra Livet og halshugget.

Endel af Tordenskjolds Flaade fik nu Ordre at gaa til Kjøbenhavn. Gothenborg kunde altsaa ei holdes saa stærkt indsluttet som hidtil. To Skytskibe og en Galej laa blottede for Skyts og Mandskab, tilligemed 4 Transportskibe, og skulde ved gunstig Vind gaa til Danmark. Den 12te Sept. fandt de Svenske Lejlighed til at borttage disse 7 Skibe, efterat Folket havde forladt dem, og føre dem til Gothenborg. Tordenskjold svor at hævne dette, og han holdt Ord. Natten mellem den 7de og 8de Oktober gik han med tre Galejer og ti velbemandede Chalupper fra Marstrand til Gothenborgs Havn. Man ventede intet mindre end Angreb. Man besteg Bolværket, fangede en Vagt paa 24 Mand, og fornaglede 24 paa to

Batterier plantede Kanoner. Dette, som skete af den for sit Mod og sin Hurtighed af Tordenskjold yndede Kapt. Budde, kunde ikke forrettes saa tyst, at jo 300 Svenske derved kom i Gevær; men disse, uvisse om, hvad Magt de havde for sig, vovede intet. I Havnen laa 8 Krigsskibe, blandt hvilke to af de Svenske borttagne Pramme og Galejen. Her bestyrede Tordenskjold selv Alt. Da han foer didhen, mødte ham en af Kommandanten paa Ny-Elfsborg udsendt Chaluppe, som skulde undersøge, hvad der var paa Færde. Fra denne raabtes: Hvem der? og Svaret blev: Tordenskjold. Helten kunde let have bemægtiget sig Baaden, men han lod den gaa frit, med Hilsen til Kommandanten, at han var der for at lære ham at vaage. Man begyndte nu at udvarpe Skibene. Med Galejen lykkedes det; men formedelst de i Havnen nedsænkede Orlogsskibe, og da Natten desuden var mørk, lykkedes det ikke at faa de andre ud. Derfor blev der sat Ild paa dem; fem sprang i Luften, men paa de to Skytpramme kunde Ilden ikke fænge. Tordenskjold forsøjede sig velhavnet, og uden en Mands Tab, tilbage til Marstrand. Dette var hans sidste Krigsfærd, om hvilken han selv den 11te Oktober bragte Efterretning til Kjøbenhavn. En Stilstand mellem Danmark og Sverrig paa 6 Maaneder var allerede da besluttet.

Tordenskjold boede den paafølgende Vinter paa Christianshavn i en stor Gaard, som han havde lejet, tilhørende den rige Kjøbmand Abraham Lehn. Han var æret og agtet, og den almindelige Mands Afgud. I nogle Maaneder sad han om Formiddagen, efter Kongens Forlangende, i Admiralitetet. Han levede paa en stor Fod. Da den engelske Ambasadør, Greven af Carteret, var i Kjøbenhavn, og med megen Udmærkelse blev modtagen, var det af Tordenskjold for ham givne Gjæstebud et af de største og prægtigste. Ambasadøren, som forhen i en svensk Havn var bleven beværtet af Tordenskjold, bar megen Højagtelse for ham; og det er sandsynligt, at Greven bidrog meget til den Tanke hos Tordenskjold, at gjøre en Udenlands-Reise, ligesom og et Ægteskabsparti med en rig engelsk Dame var ham foreslaaet. Kongen var ikke meget for at give ham Tilladelse til Reisen; omsider fik han den.

Tordenskjold rejste da først over til Hertugen af Augustenborg, som var hans fortrinlige Velynder og fornøjede sig i nogen Tid med Jagten. Her drømte han en Nat, at han sloges med en stor giftig Slange, som tilsidst stak ham i Brystet under den høire Arm. Dette følte han saa levende, at han udstødte et forfærkkeligt Skrig, hvoraf han selv vaagnede. Hertugen og Andre, hvem han fortalte denne Drøm, raadede ham fra

at rejse længere, og han havde foresat sig at følge deres Raad. Men Dagen efter var han paa Jagt med Hertugen; her styrtede Hesten under ham, uden at han selv kom til nogen Skade.

Nu troede han, at Drømmen var opfyldt, og besluttede igjen at fortsætte sin Rejse. Paa Rejsen havde han med sig et ungt Menneske, ved Navn Lehn, en Søn af den rige kjøbenhavnske Kjøbmand. Da de fra Augustenborg vare komne til Hamborg hørte den unge Lehn, at der var kommen til Byen en Slange med 7 kronede Hoveder. Begjerlig efter at see dette Vidunder, gaaer Lehn derhen. En vis Person, der udgav sig for svensk Oberst, og hed Stahl, ejede Slangen; men holdt egentlig Bank i et Spillehus. Lehn blev let inddraget i Spillet, og tabte ei blot Alt hvad han havde hos sig af Guld og Sølv, men nødsagedes endog til at skrive et Gjældsbevis for en Sum af 25,000 Rdlr., som han havde tabt. Det blev dulgt for Tordenskjold indtil Dagen før de skulde forlade Hamborg. I Hannover, hvor Kongen af England opholdt sig, modtog Tordenskjold mange Beviser af Kongen paa Naade og Høiagtelse. Efterat Kongen var afrejst blev Tordenskjold en Dag indbuden i et Selskab, hvor han ogsaa fandt Stahl. Ved at høre dennes Navn erindrede Tordenskjold sig med Harme, hvad der var hændet hans unge Rejse-

ven i Hamborg, og da Samtalen kom paa nogle Bedragere, som Kongen af England just i de Dage havde kastet i Fængsel for Bedrageri i Spil, roste Tordenskjold Kongens Retfærdighed, og spurgte Obersten, om han ikke havde hørt tale om en Slange, der havde 7 Hoveder med Kroner paa, og som visse Personer i Hamborg viste Nysgierrige, for at trække dem op. "En af mine Paarørende," lagde han til, "er skammeligen bleven trukken op af disse Bedragere. Jeg undrer mig over at Magistraten i Hamborg ikke jager saadanne Filurer ud af Byen med tusinde Stokkeprygl." "Den Slange, hvorom I snakker," svarede Stahl, "ejede jeg; men jeg veed ikke af noget Filureri at sige, og det er en slet Karl, der sagde saadant." Tordenskjold blev opbragt, og bad Obersten træde udenfor. Da de vare komne ned i Gaarden, sagde Stahl: "I talede deroppe som en gemeen Matros." Strax slog Tordenskjold ham Kaarden af Haanden, greb ham i Brystet, kastede ham til Jorden, og pryglede ham med sin Stok, saa at Obersten flød i Blod. Nu greb han Stahls Kaarde, brød den itu, og kastede den over Plankeverket ud paa Gaden. Derefter sagde Tordenskjold: "Jeg haaber I glemmer ikke den gemene Matros saasnart," gik igjen op til Selskabet, og var saa rolig og munter, som om slet ingen Ting var forefaldet. Stahl der-

imod, som var besudlet fra øverst til nederst, maatte lade sig føre hjem.

Dagen efter tidlig om Morgenen, sendte Stahl ham et Udfordringsbrev. Men Tordenskjold svarede: at Stahl kunde søge sin Oprejsning der, hvor han var falden; han gik ikke ud med Stahl. Kort efter blev Tordenskjold indbuden til Middag hos Kammerpræsidenten Görz i Hannover. Første Gang undskyldte han sig; men da han blev buden paany, lovede han at komme. Over Bordet bragte en vis Oberst Münchhausen den Tildragelse med Stahl paa Bane. "Stahl har imorges udfordret mig," sagde Tordenskjold, "men mig synes ikke, jeg skylder den Herre nogen Erstatning." Dog Tordenskjold lod sig overtale, og vilde møde med Pistoler*); men da man forestillede ham, at denne Duel ikke skulde gjælde Livet, men alene give Stahl nogen Godtgjørelse, bekvemmede han sig omsider til Kaarden, hvori han aldeles ingen Færdighed besad, og

*) Tordenskjold søgte, som bekjendt, sin Mage i at skyde. Sagnet fortæller, at han, for at prøve sine Folks Mod, ikke tog nogen Mand ombord, som ej turde staa i Raaen og mellem Fingrene holde en Sølvskilling, som tjente Tordenskjold til Blink. Det hændte aldrig, at han skjød fejl; men den som undslog sig for Prøven eller rystede paa Haanden, blev uden videre afvist.

Münchhausen tilbød sig at være hans Sekundant. Tillige blev det aftalt, at Mødet ikke skulde skee i det Hannoverske, men i det daværende Bispedømme Hildesheim, som nu udgjør en del af Kongeriget Hannover. Dagen derpaa, om Morgenen Klokken fem, kom Oberst Münchhausen til Tordenskjold. Strax stod denne op, klædte sig paa, medens Münchhausen var i det forreste Værelse, læste efter Sædvane sin Morgenbøn, og gik derpaa ud til ham. Münchhausen fortalte, at Stahl var om Natten tagen bort, formodentlig for at undgaa Duellen. "Men," lagde han til "Admiralen maa dog indfinde sig paa den aftalte Plads, for at holde sit Løfte." Derpaa tog Tordenskjold en lille Pariserkaarde med sig, og steg i Vognen. Hans Kammertjener ved Navn Kold spurgte, om han ikke vilde have sine Rejsepistoler med sig. Han svarede "Nej;" og Münchausen forsikrede: "Det er aldeles unødvendigt; det kommer ganske vist ikke til Noget." Derpaa satte denne sig til Hest, og red i Forvejen.

Da de vare rejste en Fjerdingvej ind i det Hildesheimske, kom Münchhausen ridende til, og raabte: „Stahl er allerede paa Pladsen!" Tordenskjold sprang ud af Vognen, talte et Par Ord med Münchhausen, og befalede derpaa sin Kammertjener at levere Münchhausen den store Kaarde, han havde taget med sig. Kammertjeneren sagde:

„Det er bedre Admiralen tager min, da Deres egen slet ikke duer til at slaaes med." — „Nej," sagde Münchhausen, „den er ham for svær," bad derpaa Tordenskjold at gaa lidt længer frem paa Pladsen, for at han og Stahl kunde afgjøre Sagen alene. De Øvrige traadte nu tilbage, og Münchhausen tilligemed en Anden tog Kammertjeneren, hver i sin Arm, slæbte ham bort, og holdt ham fast. Imidlertid uddrog Stahl sin Kaarde, som var et langt svensk Sværd, og Tordenskjold ligeledes sin Pariserkaarde. Det første Stød afbødede Tordenskjold; men i det andet Udfald stødte Stahl Klingen saaledes ind under hans højre Arm, at den gik ud igjennem Skulderen, og trak den derpaa tilbage i en Terts. Efter dette Stød blev Tordenskjold endnu staaende, og raabte paa sin Kammertjener; men denne fik ikke Lov til at slippe løs, førend Stahl og alle de Andre vare komne paa Hestene. Da sprang Kold til, tog Tordenskjold i sine Arme, og holdt et Tørklæde for Hullet. Men Blodet forløb ham, han segnede, og døde den 12te November 1720 med de Ord: „Gud være, for Jesu Skyld, min arme Sjæl naadig."

Vor nu regjerende allernaadigste Konge har ladet et Monument over Tordenskjold forfærdige hvilket sees i Holmens Kirkes Kapel. I en Mar-

mor-Medaillon sees hans Brystbillede med følgende Indskrift:

Helten
Peder Tordenskjold,
Vice-Admiral.

Ham nævnede hans Konge med Hæder,
hans Medborgere med Glæde,
hans Fjender med Skræk.
Danmarks Aarbøger bevare hans Daad.
Frederik den Sjette
satte ham dette Minde.

Sarkofagen, som staaer herunder, er af sort Marmor, og har forhen udgjort en Del af Frue Kirkes Alterbord. Paa Ligkistens Side staa de tre Ord: Dynekilen, Marstrand, Elfsborg. Paa den ene Ende: **født 28de Oktbr. 1691, død 20de Novbr. 1720**; paa den anden Vaabenet.

I Henseende til Tordenskjolds Skabning og Egenskaber var han undersætsig, bredskuldret og stærklemmet, noget brunladen, med stærke sorte Haar og Øjenbryne. Hans Øjne vare blaa, lidet dybt indliggende, saa at han maatte plire stærkt naar han vilde see noget grant, hvorved han havde den Lade, stærkt at fortrække sit Ansigt. Han havde en stor krum Næse, fyldige Læber, og en klovet Hage. Ved Munden bar han et Ar af et

Hug, som han havde faaet i sine Lieutnants-Dage, i en Strid med en anden Lieutnant. Hans Ansigt var mandigt, muntert og levende, og han kunde paa ingen Maade forstille det. Naar han var i sit sædvanlige gode Lune, var han meget venlig og indtagende, men i Modgang, og naar han havde Fortrædeligheder, var han overmaade barsk og vredseende. Noget mere end almindelig Styrke besad han; og han havde en saa overmaade gjennemtrængende grov og stærk Stemme, at man i hans Kadet-Dage ofte hørte ham overstemme hele Holmens Menighed ved sin overmaade stærk syngende Bas. Af Gemyt var han dristig, redelig, troskyldig og oprigtig, derhos erkjendtlig og især taknemmelig for beviste Velgjerninger, særdeles flittig, aarvaagen, utrættelig, kjek og stridbar.

Paa Undertegnedes Forlag vil om kort Tid udkomme:

Feltherren Daniel Rantzaus Liv og Levnet, med xylograferet Brystbillede.

E. L. Thaarup.

1867.